

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національного університету імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра біології та екології

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
магістра**

**з теми: «АНАЛІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ ГРАНТОВИХ ПРОЄКТІВ З ЕКОЛОГІЇ
ДЛЯ РОЗВИТКУ КОПИЧИНЕЦЬКОЇ ОТГ»**

Виконав: здобувач Есо11-М23

спеціальності 101 Екологія

Гедзик Дмитро Володимирович

Керівник: Козак М.І., к. б. н, доцент
кафедри біології та екології

Рецензент: Любинський О.І. д. с-г н,
професор кафедри біології та екології

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ГРАНТОВИХ ПРОЄКТІВ З ЕКОЛОГІЇ ТА ЇХ РОЛЬ У РОЗВИТКУ	
ОТГ.....	6
1.1. Поняття та класифікація грантових проєктів з екології.....	7
1.2. Значення екологічних грантів для місцевих громад.....	9
1.3. Нормативно-правова база реалізації грантових проєктів в Україні.....	11
РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛ І МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕНЬ.....	13
2.1. Соціально-економічний профіль Копичинецької ОТГ	13
2.2. Екологічний стан громади.....	18
2.3 Охорона праці в галузі.....	25
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА РЕАЛІЗОВАНИХ ПРОЄКТІВ КОПИЧИНЕЦЬКОЇ ОТГ	27
3.1. Аналіз успішних практик та досвід інших регіонів	27
3.2. Перспективні напрями для Копичинецької ОТГ	50
3.3. Рекомендації щодо покращення процесу підготовки та реалізації грантових проєктів	57
3.4. Аналіз реалізованих екологічних ініціатив у Копичинецькій ОТГ.....	60
ВИСНОВКИ.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	75
ДОДАТКИ.....	79

ВСТУП

Актуальність теми: з розвитком децентралізації в Україні все більше об'єднаних територіальних громад (ОТГ) отримують можливість самостійно визначати пріоритети свого розвитку та активно залучати зовнішні ресурси для реалізації проектів, які спрямовані на поліпшення якості життя населення. Однією з ключових сфер, що потребує уваги, є екологія. Забруднення навколишнього середовища, деградація природних ресурсів, зміна клімату та інші екологічні проблеми мають значний вплив на здоров'я та добробут населення.

Реалізація грантових проектів з екології є важливим інструментом для покращення екологічної ситуації в громадах. Грантові проекти дозволяють залучати додаткові фінансові ресурси, передові технології та експертні знання, що сприяє ефективнішому вирішенню екологічних проблем. Зокрема, для невеликих ОТГ, таких як Копичинецька ОТГ, яка має обмежені бюджетні ресурси, гранти стають важливим джерелом фінансування екологічних ініціатив.

Дослідження ролі реалізації грантових проектів з екології для розвитку ОТГ на прикладі Копичинецької ОТГ є актуальним з кількох причин:

- екологічні виклики: сучасні екологічні проблеми вимагають комплексного підходу та значних фінансових вкладень. Грантові проекти допомагають вирішувати проблеми забруднення води, ґрунтів, повітря, а також сприяють розвитку зеленої енергетики та охороні біорізноманіття.
- соціально-економічний розвиток: успішна реалізація екологічних проектів не тільки покращує стан навколишнього середовища, але й сприяє економічному зростанню громади через створення нових робочих місць, розвиток туристичного потенціалу та покращення інфраструктури.
- підвищення ефективності управління: залучення грантових коштів сприяє розвитку навичок проектного менеджменту у представників місцевої

влади та громади, що підвищує загальну ефективність управління на місцевому рівні.

- підтримка міжнародної співпраці: участь у грантових програмах сприяє налагодженню міжнародної співпраці та обміну досвідом з іншими громадами та організаціями, що може стати додатковим стимулом для сталого розвитку ОТГ.

- залучення громадськості: реалізація грантових проектів часто передбачає активну участь громади, що сприяє підвищенню рівня громадянської активності та свідомості населення щодо питань екології.

Таким чином, дослідження ролі грантових проектів з екології для розвитку ОТГ, зокрема на прикладі Копичинецької ОТГ, є актуальним та необхідним для визначення ефективних підходів та стратегій забезпечення сталого розвитку територіальних громад в Україні.

Мета роботи: оцінити роль та ефективність реалізації грантових проектів з екології для сталого розвитку Копичинецької ОТГ.

Завдання:

1. Проаналізувати теоретичні основи та правові регулювання грантових проектів з екології, вивчити поняття, класифікацію та особливості грантових проектів з екології.

2. Дослідити стан та особливості розвитку Копичинецької ОТГ, провести аналіз соціально-економічного та екологічного стану громади

3. Оцінити досвід реалізації грантових проектів з екології в Копичинецькій ОТГ, визначити вплив реалізації цих проектів на екологічний стан та соціально-економічний розвиток громади.

Об'єкт дослідження - процеси реалізації грантових проектів з екології в об'єднаних територіальних громадах (ОТГ), зокрема в Копичинецькій ОТГ.

Предмет дослідження - вплив реалізації грантових проектів з екології на екологічний стан, соціально-економічний розвиток та якість життя населення Копичинецької ОТГ.

Методи дослідження – у процесі виконання магістерської роботи застосовані системного аналізу, бібліографічні, якісні методи дослідження, а також методи математичної статистики.

Наукова новизна одержаних результатів. Вперше визначено ефективні стратегії залучення інвестицій і впровадження відновлюваних джерел енергії, що сприяють стійкому розвитку у Копичинецькій ОТГ.

Апробація результатів: Основні результати досліджень доповідались на науковій конференції Подільські читання КПНУ ім. Івана Огієнка із темою доповіді: “Роль реалізації грантових проєктів з екології для розвитку ОТГ на прикладі Копичинецької ОТГ”.

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна робота є самостійним завершеним дослідженням, виконаним в період з 2023 по 2024 рік. Автором самостійно проаналізовано та узагальнено літературні джерела з даної теми, обґрунтовано теоретичні положення, сформульовано висновки.

Структура і обсяг кваліфікаційної роботи. Вона складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Текст роботи викладено на 95 сторінках, основна частина на 74 сторінках та містить 5 рисунків. Список використаних джерел включає 54 джерела.

ВИСНОВКИ

1. Проаналізувавши теоретичні основи та правове регулювання грантових проєктів з екології, можна зробити висновок, що їхня роль у розвитку місцевих громад є надзвичайно важливою. Грантові проєкти сприяють впровадженню сучасних екологічних рішень і технологій, які забезпечують стійкий розвиток та покращують якість життя. Класифікація таких проєктів допомагає зрозуміти їх різноманіття: від проєктів із збереження біорізноманіття до ініціатив, спрямованих на відновлення природних ресурсів і розвиток відновлюваної енергетики. Правове регулювання у цьому контексті гарантує належне використання грантових коштів і забезпечує відповідальність за їх ефективне освоєння.
2. Дослідження стану та особливостей розвитку Копичинецької ОТГ підтвердило, що громада має значний потенціал для реалізації екологічних ініціатив завдяки своїм природним ресурсам і географічному розташуванню. Водночас, існуючі соціально-економічні та екологічні виклики, такі як недостатня інфраструктура та обмежені фінансові можливості, вимагають залучення зовнішніх інвестицій та підтримки. Це підкреслює необхідність розробки та реалізації планів, що відповідають реальним потребам громади.
3. Оцінка досвіду реалізації грантових проєктів в Копичинецькій ОТГ показала, що деякі екологічні ініціативи вже принесли позитивні результати, такі як зниження витрат на енергоспоживання та покращення інфраструктури. Наприклад, реалізація проєктів із встановлення сонячних панелей дозволила зменшити витрати на електроенергію, а проєкти з озеленення територій сприяли підвищенню естетичної привабливості та покращенню екологічної ситуації.

4. Впровадження грантових проєктів з екології також мало значний вплив на соціально-економічний розвиток громади. Залучення інвестицій, створення робочих місць та розвиток інфраструктури сприяли економічному зростанню та покращенню рівня життя мешканців. Зокрема, розвиток еко-туризму і відповідних сервісів на базі природних ресурсів відкриває нові можливості для отримання доходу та зміцнення місцевої економіки.
5. Найбільше перспективи розвитку екологічних проєктів у Копичинецькій ОТГ залежатимуть від подальшого вдосконалення співпраці з міжнародними донорами та реалізації стратегічних ініціатив, які включатимуть не тільки екологічні, але й економічні та соціальні аспекти. Це створить умови для комплексного розвитку громади, збереження природного середовища та підтримки високих стандартів якості життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
3. Програма розвитку ООН (UNDP). Офіційний сайт URL: <https://www.undp.org/>
4. Європейський Союз. Грантові програми для України URL: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home>
5. USAID. Грантові програми та проекти в Україні URL: <https://www.usaid.gov/ukraine>
6. Кабінет Міністрів України. Постанова від 16 березня 2020 р. № 207 "Про затвердження Порядку надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію проектів з охорони навколишнього природного середовища" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/207-2020-%D0%BF>
7. Державна екологічна інспекція України. Офіційний сайт URL: <https://dei.gov.ua/>
8. Глобальний екологічний фонд (GEF) URL: <https://www.thegef.org/>
9. Офіційний сайт Копичинецької ОТГ URL: <https://kopychynetska-gromada.gov.ua/>
10. Аналітичні матеріали щодо реалізації грантових проектів в Україні / НДІ прикладної екології та економіки URL: <https://appliedecology.org.ua/>
11. Міжнародні грантові програми для України: можливості та перспективи / Проект USAID "Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)" URL: <https://decentralization.gov.ua/dobre>
12. Аналітичний звіт "Екологічні виклики та можливості для ОТГ" / Інститут сталого розвитку URL: <https://sustainabledevelopment.org.ua/>

13. Публікації з питань екологічних грантів в наукових журналах / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
14. Закон України Закон України "Про державні закупівлі" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>
15. Закон України "Про міжнародну технічну допомогу" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/596/99#Text>
16. Рішення Копичинецької міської ради від 8 грудня 2020 року № 4 «Про реорганізацію Котівської сільської ради URL: <https://kopychynecka-gromada.gov.ua/docs/567477/>
17. 25 мільйонів до 2050 року? Як Україна боротиметься з демографічними викликами URL: <http://surl.li/xfvvh>
18. ПЛАН соціально-економічного розвитку Копичинецької міської об'єднаної територіальної громади на 2020-2022 роки URL: <http://surl.li/hffqxm>
19. Стратегія розвитку 2020-2027 Копичинецької міської ради URL: <http://surl.li/gsozof>
20. Реєстр ПЗФ Тернопільської області URL: <http://surl.li/glivpv>
21. Обласний педагогічний форум «ЕКСПО-2021» URL: <https://ippo.edu.te.ua/about/news/oblasnij-pedagogichnij-forum-ekspo-2021>
22. Міндовкілля України URL: <https://mepr.gov.ua>
23. Міжнародний Фонд Відродження Екологічна ініціатива URL: <https://www.irf.ua/program/ecology/>
24. Національний екологічний центр України URL: <https://necu.org.ua/proyekty/>
25. 15 українських еко-стартапів, які підкорюють світ URL: <https://www.holosameryky.com/a/uspishni-ukrainski-ekolohichni-startapy/4794604.html>
26. Проект Save Polesia URL: <http://surl.li/nplecn>
27. Екологи закликали українців підписати петицію за збереження екосистеми Полісся URL: <http://surl.li/xvqbtg>

28. Sustainable ECO Schools: Integrating Green Practices, Technology, and Community Engagement URL: <http://surl.li/xxpzzs>
29. Проєкт EcoPay URL: <https://www.ecopay.earth/how-why-what>
30. Конкурс для молодіжних рад, учасників проєкту «Маю думку — участь для молодіжних рад» URL: <https://youthcouncil.com.ua/new/54>
31. Постанова Кабінету Міністрів України №1178 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/131-2024-п#Text>
32. Програма "Зелена країна" URL: <https://zelenakraina.gov.ua>
33. Закон України "Про стратегічну екологічну оцінку" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>
34. Озеленення України URL: <https://greening.org.ua>
35. Який стан сучасної екологічної освіти в Україні? URL: <http://surl.li/bosvjd>
36. Екологічні глобальні проблеми URL: <https://esu.com.ua/article-18692>
37. Екологічні проблеми та їх розв'язання URL: <https://www.superprof.com.ua/blog/problemy-ekolohiyi/>
38. Екологічна освіта – один з важливих пріоритетів Міндовкілья URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ekolohichna-osvita-odyn-z-vazhlyvykh-priorytetiv-mindovkillia>
39. Контінентал Фармерз Груп URL: <https://cfg.com.ua>
40. Закон України "Про управління відходами" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text>
41. Закон України "Про природно-заповідний фонд України" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>
42. Закон України "Про мисливське господарство та полювання" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1478-14#Text>
43. Етапи проведення стратегічної екологічної оцінки URL: <http://surl.li/xcokfz>
44. Молодіжні екологічні ініціативи для спільного майбутнього URL: <http://surl.li/snwgk>

45. Екодія URL: <https://ecoaction.org.ua>
46. Про затвердження Програми поводження з твердими побутовими відходами (ТПВ) по Баранівській міській територіальній громаді URL: https://otg.mrada-baranivka.gov.ua/images/doc_super/programi/2023-02-16programaTPV2009.pdf
47. The Ocean Cleanup URL: <https://theoceancleanup.com>
48. What is REDD+? URL: <https://unfccc.int/topics/land-use/workstreams/redd/what-is-redd>
49. Фонд Еко Планета URL: <https://ecoplanetfund.org>
50. 100 сонячних шкіл URL: <https://www.energyactua.com/uk/100solarschools>
51. ENERGY ACT FOR UKRAINE FOUNDATION URL: <https://www.energyactua.com>
52. Стратегія демографічного розвитку України URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-zatverdyyv-plan-zakhodiv-z-realizatsii-stratehii-demohrafichnoho-rozvytku-ukrainy>
53. Стратегія демографічного розвитку до 2040 року URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-planu-zakhodiv-z-realizatsii-u-20242027-rokakh-stratehii-demohrafichnoho-rozvytku-ukrainy-na-period-do-2040-roku-i011124-1091>
54. Гедзик Д. Роль реалізації грантових проєктів з екології для розвитку ОТГ на прикладі Копичинецької ОТГ Збірник Подільські читання. Дослідження, охорона довкілля та збереження біотичного та ландшафтного різноманіття, природнича освіта Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. Вип. 18. С. 308-313.